

Vern om menighetens lære og livet i Kristus

Sammendrag:

Arbeidsgruppa har hatt i oppdrag å videreføre arbeidet med å revidere Frikirkas ordning for Vern om lære og liv. Vi har foretatt en analyse av relevante bibeltekster, og en gjennomgang av kirketuktens historie.

I vår vurdering av den eksisterende ordning tar vi utgangspunkt i en felles forståelse av at den ikke synes å fungere etter sin hensikt. Den er belastet med en tradisjon som var basert på bruk av makt og inneholdt virkemidler som kan karakteriseres som straff. Vi er ikke overbevist om at straffetiltak fungerer etter sin hensikt i vår tids kultur. Vi redegjør for vår kulturforståelse i avsnittet «Et utblikk» og «Menighetens holdning i møte med dagens kultur».

Arbeidsgruppa foreslår å se vern om menighetens lære og livet i Kristus i lys av menighetens og medlemmenes forventninger til, og retter og plikter overfor hverandre. I dette perspektivet peker vi på en klargjørende undervisning og veiledning, tilpasset de oppgaver og behov medlemmene har. Det medfører en spesiell vektlegging av det ansvaret som legges på dem som er kalt til vigslet tjeneste.

Arbeidsgruppa understreker sterkt at vernet skjer gjennom forkynnelse, undervisning, veiledning og sjelesorg er en sentral og uoppgivelig del av det oppdraget kirken skal fullføre inntil Jesu Kristi dag.

Vi foreslår også at tittelen Vern om lære og liv endres til *Vern om menighetens lære og livet i Kristus*. Arbeidsgruppen mener at denne tittelen fanger det kollektive menighetsperspektivet bedre, som er fremtredende gjennom dokumentet.

Vi anbefaler at medlemmers tap av stemmerett og nattverdnekt tas ut av en ordning for «Vern om menighetens lære og livet i Kristus»

Innledning

Ei arbeidsgruppe som besto av Else Bergem Strand, Eirik Austeng og Jan Inge Ringsby la fram et arbeidsnotat til synoderådet 30.10.2019. Der ble det pekt på at ordningen med vern om lære og liv blir oppfattet som krevende, og det antydes at ordningen ikke fungerer. Det blir også sagt at det er behov for en tydeliggjøring av ulike forventninger til medlemmer, før arbeidsgruppa konkluderte med at: «Dagens ordning synes ikke å ivareta dette».

Arbeidsgruppa har vist til ulike grunner til at ordningen ikke fungerer, i alle fall i den forstand at den er lite i bruk. Synoderådet ba arbeidsgruppa arbeide videre med noen av momentene. Til dette arbeidet ble Birger Løvlie oppnevnt som nytt medlem, mens Jan Inge Ringsby gikk ut.

I denne fasen mener arbeidsgruppa at *det er viktig å klargjøre spørsmålet om menighetens og medlemmenes forventninger til hverandre.*

Forventninger er preget av gjensidighet. Medlemmer møter menigheten med forventninger – og motsatt, og forventningene er basert på retter og plikter overfor hverandre. Dette bør det

være en klar, felles forståelse av i Frikirken. Mennesker som vil være medlem av en menighet, har rett til å forvente et fellesskap i tro og tilbedelse, har rett til å bli møtt med nådens midler, og menigheten legger til rette for at de kan få tjene med sin åndelige utrustning. Siste del av Frikirkens første forfatning (1877) handlet eksplisitt om «Menighedens Pligter...».

Menigheten har på sin side rett til å forvente at medlemmer bruker de virkemidlene menigheten tilbyr som hjelp til et liv i tro og vekst. Slik bygges en gjensidig tillit som et grunnlag for både rettigheter og plikter.

I arbeidsgruppas arbeid med oppdraget har stikkord som gjensidige forventninger, retter, plikter og tillit vært bærende for den forståelsen vi mener skal prege Frikirkens forståelse av medlemskap i en menighet, og følgelig også for rammene omkring menighetens vern om læren og livet i Kristus.

Hva sier aktuelle bibeltekster?

Matt 16 og Joh 20 handler om fullmakt til å tilgi eller fastholde synd. I skriftemålet, både slik det er beskrevet i Den lille katekisme og i vår liturgi, er hovedsaken at den som skrifter angret og sier at han/hun tror at skriftefaren har rett til å formidle Guds tilgivelse. Det å fastholde synd skjer når skriftefaren ikke finner grunnlag for å tilsi tilgivelse, fordi det ikke foreligger anger og tro (jf. CAXII). Å fastholde synd er ikke å felle Guds dom, men å kunngjøre hva skriftefaren ikke har fullmakt til.

Matt 18 handler om hvordan man skal gå fram når noen krenkes/krenker. Teksten understreker at synd må rettes opp, men bør etter arbeidsgruppas syn ikke brukes som en generell prosedyre for oppgjør med syndig liv. Teksten lærer oss at konflikter skal løses på lavest mulig nivå, og i mest mulig fortrolighet. Slik vi ser det i den nåværende ordning.

I 1 Kor 5 forteller Paulus om sin opptreden overfor et menighetslem som lever i et incestliknende forhold. Vedkommende blir overlatt til Satan. Advarselen er streng; menigheten skal ikke spise sammen med ham. I 2 Kor 2 forteller Paulus at en som måtte refses, har vendt om og skal møtes med tilgivelse og kjærlighet.

I 1 Kor 5, 6 og Gal 5, 9 bruke Paulus uttrykket «litt surdeig syrer hele deigen», til advarsel, mot umoral og mot falsk lære. Utsagnet om surdeig i 1 Kor 5 står i en kontekst der han til å begynne med refser et incestliknende forhold, som suppleres med en lastekatalog som handler om hor, pengegriskhet, avgudsdyrkelse, drukkenskap osv. I Gal 5 begynner Paulus med et oppgjør med en forkynnelse som krevde omskjærelse, og kapitlet ender med en ny lastekatalog (om den onde naturens gjerninger), som motsetning til et liv i Åndens frukt. Både 1 Kor 5 og Gal 5 er sterke understrekinger av forpliktelsen på den sunne lære og rett kristent liv. Dette er frukter av et liv i Kristus. Kampen for dette er det bærende i Paulus' skrifter.

De nevnte tekstene slår fast at vi forkynner evangeliet med fullmakt fra Jesus Kristus, og at alle avvik fra det bibelske Kristus-vitnesbyrd skal møtes med formaning, undervisning og veiledning. Noe annet er om de krever en fastlagt ordning for vernet om lære og liv. Arbeidsgruppa mener Matt 18 ikke krever en fastlagt ordning for vern om lære og liv.

Hva kan vi lære av bekjennelsen og historien?

Arbeidsgruppa mener det er viktig for vårt oppdrag å gi et riss av historie, særlig etter reformasjonen. De som er interessert i å vite mer om kirkens praksis i de første hundreårene, henvises til Oskar Skarsaunes studier, se litteraturlista.

I det viktigste lutherske bekjennelsesskriftet, Den lille katekisme, er rett lære og verdig kristent liv koplet tett sammen, i det som helliger Guds navn. I forklaringa til bønnen «La ditt navn helliges», spør Luther: Hvordan skjer det?:

Det skjer når Guds ord blir lært klart og rent, og vi også lever hellig etter det som Guds barn. Hjelp oss til det, kjære Far i himmelen. Men den som lærer eller lever annerledes enn Guds ord lærer, han vanhelliger Guds navn blant oss. Bevar oss fra det, kjære Far i himmelen.

Denne forklaringen legger ansvaret for å hellige Gud på en særlig måte på den som underviser i Ordet, men også på hele menigheten som skal leve etter Ordet.

Den lille katekisme sier også noe om rett nattverddeltagelse:

Rett verdig og vel skikket er den som har troen på disse ord: «som gis for dere til syndenes forlatelse». Men den som ikke tror disse ord, eller tviler, han er uverdigg og uskikket.

I luthersk tradisjon har spørsmålet om tro ved nattverden vært tolket så strengt at det har ført til at den lutherske kirke har praktisert et lukket nattverdbord. Slik har også Frikirkens praksis vært, uten at det har vært nedfelt som skrevet norm. I dag innbys alle troende og døpte til nattverd.

I Confessio Augustana XXVIII er nøkkelmakten (med henvisning til Joh 20, 21ff) definert i opposisjon til pavens selvforståelse. CA bruker nøkkelmakt som fullmakt fra Gud til å forkynne evangeliet, forlate og fastholde synder og forvalte sakramentene. Den underliggende forutsetning er at denne fullmakten er gitt til kirken/menigheten, som kaller tjenere til å utøve oppdraget på kirkens vegne.

Nøkkelmakten er også omtalt i CA XXV (Om skriftemålet) der det sies: «Nøklemakten blir holdt i ære, og man minner om hvilken stor trøst den bringer de forferdede samvittigheter».

Det skillet mellom verdslig og åndelig makt som er gjennomført i Den augsburgske bekjennelses artikkel XXVIII medfører en avvisning av bruk av verdslig makt i åndelige saker. Fullmakten fra Gud kan bare brukes på basis av hva Guds ord sier. Det å refse synd, vantro eller vranglære er noe annet enn en straff som en øvrighet setter i verk. Det var det som skjedde da eneveldet ble innført i Danmark-Norge, og vi fikk Christian V's lovverk (1687), med kongelig pålegg om bøter og andre straffer for visse forseelser, og offentlig skrifte for andre. Presten som dommer og eksekutør av straffene, i samarbeid med verdslig myndighet (fut, lensmann). I dette arbeidet hadde presten medhjelpere, som han selv utpekte. Det verdslige og åndelige aspekt var knyttet så sterkt sammen at da en prest på 1700-tallet begynte å praktisere gjendåp, ble han landsforvist.

Hans Nielsen Hauges testamente fra 1821 viser at den bevegelsen hans forkynnelse skapte, hadde brodd mot eneveldets lovgiving. Det vennsamfunnet som hans forkynnelse skapte, hadde ikke noen fast ordning for kirketukt, men når en av hans venner levde i åpenbar synd uten å ville angre den, ble vedkommende tuktet i form av tapt aktelse og tillit. I lærespørsmål var han mer konkret. Både forkynnelsen og de bøkene som ble anbefalt, skulle stemme

overens med «barnelærdommen» (katekismen), Ansvar for dette, lå på de eldste i flokken. Både til lederne og til hele vennesamfunnet rettet han sin formaning: «Våk da over eder selv og gi nøie akt på hverandre, så ikke eders salighets fiender får trenge sig inn.»

Hauges testamente bærer preg av Hauges frykt for at uenighet og splid skulle få innpass etter hans død. Han avviste direkte den tukten som kirkeloven la i hendene på presteskabet, og anbefalte brødrenes innbyrdes samtale, veiledning og tilrettevisning. I stor grad finner vi dette igjen hos dem som stiftet Frikirken.

De som skrev Frikirkens første forfatning var, i likhet med reformbevegelsen, opptatt av at tukt skulle praktiseres. Det ble ikke laget noen ordning for dette, bare en passus om at eldsterådet hadde plikt til å påse at tukt ble utøvd i henhold til Matt 18, 15, 1 Kor 5 og 2 Kor 2, 5-11(NB). Det ble presisert at utelukkelse fra menigheten måtte ha menighetens samtykke.

I Håndboken av 1956 kom det inn et punkt om tukt under «Rituelle bestemmelser», mens revisjonen i 1967 fikk et eget kapittel om tukt. En ny revisjon som ble fullført i 1993 ble det gjort flere endringer. Det nivået som innebar full utelukkelse, ble sløyfet, og det sjelesørgeriske aspektet ble framhevet. Samtidig holdt man fast ved at tukten er menighetens sak og tukts endelige virkemiddel er nattverdnekt. Dessuten ble det innført et skille mellom midlertidig og endegyldig tap av rett til deltagelse i lederverv og/eller nattverd. Midlertidig utelukkelse var eldsterådets sak, mens endegyldig tukt måtte godkjennes av menigheten.

I forlengelsen av det som her er sagt om menighetens ansvar, er det viktig å si litt om forholdet mellom menighet og embete. Frikirkestifterne slo fast at menigheten har plikt til å være myndig, i kraft av det allmenne prestedømmet, og skulle utøve læreansvar sammen med hyrdene. Med brodd mot det geistlige embedets formelle status, hevdet de at øvrighet i kirken ikke er noe annet enn «en broderlig ledelse av og ved Guds ord, og en tjeneste i kirken som er betinget av tilsvarende nådegaver». Ansvar som hyrde var for dem basert på nådegaver og menighetens kall.

En oppsummering av Frikirkens historiske forståelse og praksis:

1. I bruddet med staten lå det at tukten ikke skulle ha annet enn åndelige konsekvenser.
2. Det viktigste nye var at tukt var hele menighetens sak, og ikke prestens alene.
3. Tukten fikk to nivåer, nedskrivning til katekumen/begrensa medlemskap, eller til full utelukkelse, med 1 Kor 5 som bibelsk belegg. Begge nivåer av tukt medførte utelukkelse fra nattverden.
4. Tukt hadde i prinsippet som formål at den som ble tuktet skulle vinnes tilbake i kjærlighet, jf. 2 Kor 2.
5. Tukt av avvik i lære ble praktisert. Pastorer ble avsatt på grunn av gjendåp og syndefrihetslære.
6. En prosedyre for tukt har ikke vært en del av forfatningen som noe som *må* gjennomføres, og har hatt karakter av å være en siste nødløsning. En ordning for «tukt» har ikke vært ansett som å høre med til kirkens være, men til dens velvære.
7. Praktisering av tukt overfor de som hadde falt i synd, ble i mange tilfeller streng og ukjærlig. Unge jenter som ble gravide før giftermål, måtte gjennom offentlig skrifte (slik det var beskrevet i eneveldets lover). Unge som ble glad i en som ikke var bekjennende kristen, ble nektet vielse, og andre ble tuktet for mer udefinerbar synd, som forfengelighet.

Hva har andre sagt?

I tida etter andre verdenskrig fikk vi en rekke utredninger om forholdet mellom stat og kirke. Både Birkeli-kommisjonen (1968) og Støylen-kommisjonen (1973) poengterte at kirketukt/vern om lære og liv hører med i kirkas liv. Det er verdt å merke seg at så sentrale teologer som biskopene Fridtjov Birkeli, Andreas Aarflot og Kaare Støylen satt i disse utvalgene. Professorene Torleiv Austad og Johan Hygen likeså.

I 1970 utarbeidde professor Nils Alstrup Dahl (på oppdrag fra Det Lutherske Verdensforbundet) noen synspunkter under tittelen *Gis det noe normativt i de nytestamentlige menighetsformer?* (Luthersk kirketidende 1970) Han tok et oppgjør med den vanlige tankegangen at kirkeordning er uten større betydning, og skrev også et punkt som berører tukt:

Evangeliet er en proklamasjon av Kristus og skaper derved kirke. Mennesker blir kalt sammen. Hvor evangeliet lyder, skapes et skille mellom dem som gir Gud rett og tror hans ord, og dem som avviser budskapet. Selv om skillet mellom menigheten og verden ikke utvortes kan fastlegges, må menighetsformen gi uttrykk for at det er der. Kristus er hode for all makt og myndighet, men det er kirken – ikke verdensaltet- som er hans legeme.

Omtrent samtidig (1976) kom Olav Skjeveslands avhandling *Kirken i det nye testamente* der han gjennomgår alle aspekter ved urkirkens tuktpraksis. Hans delkapittel om lærevern kan oppsummeres slik:

NT forutsetter en grunnleggende læremessig enhet. I samband med dåpen uttrykkes kristen tro som tro på en treenig Gud. Avsnittet 1 Kor 15, 3-5 uttrykker Kristus-troen i korthet:

- Døden for våre synder
- Begravelsen
- Oppstandelsen
- Åpenbaring for disiplene etter oppstandelsen

Vranglære er omtalt i alvorlige tilfeller som et annet evangelium (Gal 1, 6). Den som forneker Kristus som sann Gud og sant menneske, karakteriseres som Antikrist. Vranglærere omtales som falske brødre (Gal 2,4) eller løgn-apostler (2 Kor 11, 4). Andre ganger støter apostlene på avvik som avvises som verdiløst (1 Kor 3, 10 ff), uten at troens fundament rammes.

Avvik i lære og livsførsel kan ikke skilles fra hverandre, jf. 1 Kor 6, 12 ff. Falsk lære kan heller ikke skilles fra læreren. Paulus underviser ikke bare om rett lære; han konfronterer også den som representerer avviket. Undervisning av de troende, kombinert med skarp refs av skismatikerne, synes å være oppskriften i vern om rett kristenlære, også med tanke på utgliding i livsførsel. Så langt Skjevesland.

Noen oppsummerende punkter av det som har kommet frem så langt:

1. Skriftordene om nøklene er å forstå som en innholdsmessig poengtering av sendelsen med ord og sakrament. Samlet sett, sier skriftordene at fullmakten er gitt til menigheten, som kaller sine tjenere til oppdraget.
2. Disse skriftordene er i luthersk sammenheng ikke forstått som uttømmende beskrivelse av kirkens ordning for tjenesten med ord og sakrament. Det nye testamente gir mange og mangfoldige kriterier for denne tjenesten, som i Frikirkens forfatning ble samlet i formuleringer som: «Jesus Kristus sender menigheten den Helligånd og skjænker den de nådegaver som er nødvendig til dens styrelse».
3. Sendelsen er direkte knyttet til mottagelsen av Den hellige ånd (Joh 20), og presiserer at tjenesten er mandat til å meddele tilgivelse for synd.
4. Mandatet er knyttet til å lede menigheten, og er gitt i form av en fullmakt. Den som gir fullmakt, eller delegerer makt, har den endelige makt i behold. Det er Gud som dømmer.
5. Mandatet forvaltes i forkynnelsen av evangeliet, som setter skille mellom dem som tror og ikke tror, men også i veiledning/sjelesorg/skriftemål.
6. Mandatet til å løse/binde må forstås i lys av konteksten i Matt 18 om den bortkomne sauene, men også i lys av den framgangsmåte som Jesus foreskriver: Synderen skal tilsnakkes under fire øyne, og målet er å vinne synderen tilbake.
7. I forkynnelsen meddeles syndstilgivelse under en forutsetning: «Dersom vi bekjenner...». I skriftemålet formidles tilgivelsen betingelsesløst etter at den som skrifter har svart på spørsmålet: «Tror du at min tilgivelse er Guds tilgivelse?»
8. Ordene om å binde/fastholde i skriftemålet, er ikke noe annet enn at den som veileder ikke finner grunnlag for å si at syndene er tilgitt. Grunnlaget for å si at syndene er tilgitt av Gud er ikke til stede. Skriftefaren kan da anbefale å ikke ta del i nattverden, for å unngå uverdige deltakelse, jmf den lille kateksime.
9. Det nye testamente har mange eksempler på at mennesker må rettledes og korrigeres. Det kan gjelde moralske spørsmål (Apg 5; 1 Kor 5), men framfor alt i spørsmål om avvik fra rett kristen lære (Apg 15; 1 Kor 15).
10. Mye taler for at en ordning for vern om lære og liv bør innrettes primært med tanke på vern om troens innhold. Kristen moral er en modningssak som følger av klar forkynnelse og tilrettevisning.
11. Av dette følger også at vernet om menighetens lære og livet i Kristus i særlig grad bør gjelde dem som er blitt kalt til et læremessig ansvar i menigheten.

Et utblikk: Ekklesiologi mellom individualisme og kollektivism

Kirken er Kristi kropp, der hvert lem har sin plass og Kristus er hodet for kroppen. Det betyr at kirken må tenke to tanker samtidig. Hvert lem (individ) har en plass på kroppen, samtidig som at kroppen må sees som en helhet, ikke bare enkelt-lemmer. Kirken har altså på samme tid en individualistisk og kollektivistisk identitet - som igjen påvirker kirkens kultur. Denne blir utfordret av samfunnets hyperindividualistiske rettighetskultur. Gud har universelle rettigheter og er Herre over sin kirke. Bibelen uttrykker Kristi vilje og intensjon for sin kirke. Her ser vi at det stadig oppstår friksjon mellom samfunnets rettighetskultur og kirkens identitet og dens forhold til Bibelen.

Samfunnet er pluralistisk. Det finnes mange alternative livssyn og trosretninger. Mennesker synes i liten grad å søke autoriteter som forteller om rett tro. Folk velger det de liker, skaper

sin egen tro og fastholder gudsrelasjonen som sitt eget ansvar. En slik tilnærming kan innebære at folk ikke vil bli ledet og korrigert i sin tro. Frikirkens menigheter innsetter og kaller pastorer/eldste som hyrder, som skal ivareta og verne om fellesskapet, dets medlemmer og dets lære. Friksjon kan oppstå når menighetens hyrde utfordrer og korrigerer individet.

I dagens kulturelle omgivelser vil man ofte stille seg solidarisk med den man opplever som den svake part. Hvem som er den «svake part» vil oftest defineres ut fra gjeldende normer i samfunnet. I forholdet mellom individet og fellesskapet (representert ved pastoren/eldste), vil individet bli regnet som den svake part av majoritetskulturen. Dermed vil majoritetskulturen si at individet har rett, og det kristne fellesskapet har feil, uavhengig av fellesskapets teologi. Teologien og menigheten vil derimot si at man ivaretar den svake part ved å korrigere og utfordre, nettopp fordi kirken og teologien har perspektiver som feks enhet, frelse og dom med i bildet.

Kirkens og bibelens normative holdning til kristen etikk og til den troendes liv i Kristus blir stadig mer utfordret av majoritetskulturen i vårt samfunn. Dette skaper et press utenfra. Det er også et press innenfra når kirkens medlemmer identifiserer seg med norsk majoritetskultur, og når nye troende tar denne kulturen med seg inn i menigheten. Dette kan skape en surdeigseffekt, som utfordrer vern om menighetens lære og livet i Kristus. Denne utfordringen skapes ikke nødvendigvis fordi medlemmer bevisst utfordrer læren, men like gjerne ved at man tar for gitt en aksept av sin livsførsel og sin etikk. Det er altså rettighetstanken som utfordrer. Paulus ba menigheten i Korint om å vise medlemmer bort, for å unngå en surdeigseffekt. Arbeidsgruppen mener det er krevende å se at en slik pedagogikk vil ha effekt i dag, på grunn av forholdet mellom kirkens kollektive kultur og samfunnets individualistiske kultur.

Hva kan konsekvensen av denne kulturelle utfordringen være? Det er krevende å konkludere eller forskuttere i en slik analyse som vi gjør her. Allikevel er det verdt å peke på noen konkrete poenger.

- For å forstå mennesket, må vi først forstå Skaperen og menneskets forhold til skaperen. Det betyr at all kristen etikk og kristne normer, kan ikke starte hos individet. Det må starte hos Gud. Vi forstår den kristne tro og åpenbaring dit at mennesket har fått alt av Gud, og har ingen rettigheter i Guds øyne. Fordi vi har fått alt i gave av Skaperen, er Han den som fortjener alt, eier alt og har alle rettigheter. Derfor må hans vilje og tanke få lede og råde, slik at han får ære. Dette poenget står i sterk kontrast til majoritetskulturens rettighetstanke.
- Kirkens teologi og etikk har sitt utgangspunkt i Guds åpenbarte vilje, gjennom sin Sønn (Ordet) og det skrevne åpenbarte ord vi har i bibelen. Teologien er ingen statisk størrelse. Bibelen tolkes etter beste evne og etter noen gitte tolkningsprinsipper. Frikirken har sitt bibelsyn, som også gjør at frikirkens teologi vil markere grenser der teologien ikke kan utvikles. Et eksempel på det er læren om Jesu to naturer. Dette betyr at der individets oppfatning og mening kommer i friksjon med bibelens skrevne ord, må kirken først vurdere om teologien kan utvikles. Står teologien fast, utfordres individet på å følge Guds vilje.
- Dersom kirken ikke evner å sette disse grensene og tydelig kommunisere Guds åpenbarte ord, kan kirken finne seg selv i en posisjon der majoritetskulturen og individets rettigheter og meninger har overstyrt Guds vilje. Dermed kan man menigheten finnes seg i en situasjon der etikk, teologi og normer har utviklet seg i en

retning som bryter med Guds vilje på en irreversibel måte. I fare for å bruke et unødvendig sterkt ord, står menigheten i fare for å tillate vranglære. Ytterste konsekvens av dette er at individet kan gå forta, fordi man har stilt seg utenfor en frelsende tro. Dette er krisemaksimering, men det er viktig at menigheten tør å se konsekvensene av skråplaneffekten.

Menighetens holdning i møte med dagens kultur

Arbeidsgruppa skrev i sin forrige uttalelse til synoderådet at ««Ordningen er sårbar for endring i kirkens oppfatning av hva synd er og endringer i samfunnets holdninger.» Vi ser at ulike tidsepoker har hatt ulikt vekt på hvilke «synder» som skulle være gjenstand for «tukt». Vel så viktig som å ha fokus på enkeltsynder er å være bevisst på vår forståelse av synd. Vi er alle «født med synd» (CA II Om arvesynden, Rom3,23). Ingen av oss kan noen gang bli syndfrie av egen fortjeneste. (CA IV, Ef 2,8-9). Vi vil alle ha våre blindfelter og oppdage at vi ikke klarer å leve det livet vi gjerne ønsker. (Rom 7,19). Det må gi oss en ydmykhet i forhold til å være underveis samtidig som vi søker en vekst i helliggjørelse ved at vi lar Den hellige ånd overbevise oss om hva som er synd og lede oss til Kristus.

Vi lever i en etter – kristen tid med en generasjon som rammes av identitetskrise og mangel på autoritet. Mange tror kanskje at de vet hva kristendommen er og bærer med seg en forståelse av en fordømmende holdning hos kristne. Det blir viktig å møte disse med mye nåde og romslighet når de kommer til våre forsamlinger. Vi må gi dem tid til å være underveis, slik vi alle er underveis, samtidig som vi gir dem kunnskap om troens innhold. Det vil også være naturlig å gi dem oppgaver i menigheten. Til grunn for dette må ligge en tillit i forhold til lojalitet mot menighetens lære og oppgavens egenart.

Vi kan lære noe av måten de første kristne generasjonens møtte samtidas kultur på. I sin bok *Kirken i aposteltiden* har Olaf Moe utførlig drøfting av lærestridigheter, moral og kirketukt. Det første er at lære og etikk ikke uten videre kan skilles fra hverandre. Den apostoliske kristenlære omfattet en sedelære bygd på Jesu etikk, der kjærlighet og offervilje er bærende trekk. Deretter sier han:

«Vi må huske at den moralske forvandling i menneskers liv gjerne tar lengre tid enn den religiøse, og at det sedelige miljø som de hedningkristne menigheters medlemmer kom fra, var et særlig fordervet, for det var ikke et naivt, men et raffinert hedenskap, den gresk-romerske kulturverdens dypeste forfallstid (...). Tilværelsen til kristendommens etiske grunnsetninger var da overordentlig vanskelig. Og dertil kommer at der med tilegnelsen av troen lett forbandt seg falske og svermeriske forestillinger og tilbøyeligheter som var farlige for den moralske sunnhet.» (s. 194-5).

Olaf Moes vurdering av sammenhengen mellom basis i sunn kristen tro og sedelig vekst, bør tillegges en særlig vekt i Frikirkens strategi for vern om menighetens lære og livet i Kristus. Derfor mener vi at forventningene øker proporsjonalt med lederoppgaver.

Hva kan vi si om prosessen videre?

Den ordningen vi har, er ikke en del av forfatningen, og heller ikke av reglementet. Det er ikke regler som umiddelbart trer i kraft når og hvis noe skjer, men en ordening som gir mulighet for tap av retter som siste utvei. Vernet om menighetens lære og livet i Kristus

forutsettes utført i forkynnelse, undervisning, veiledning og sjelesorg. På den måten utfører menigheten sitt ansvar for å formidle kirkens oppfatning av hva avvik i lære og liv er,

Det kan være fruktbart å differensiere mellom hvem vernet i første rekke skal rettes mot. En mulig presisering kan gjøres slik:

1. Menigheten verner om medlemmenes tro og liv gjennom forkynnelse, undervisning, veiledning og sjelesorg. Det innebærer at menigheten, ved sin ledelse, må samtale med medlemmer som lever i strid med menighetens tro og bekjennelse, tilby sin veiledning og fortelle om hvilke konsekvenser det kan få for tjenesten i menigheten.
2. Medlemmer med lederverv får undervisning og veiledning til økt innsikt som grunnlag for tillit i vervet. Tilliten til ledere er en tillit til at de vil arbeide i samsvar med menighetens felles bekjennelse i kamp mot alt som bryter ned troen og menighetens enhet. Det innebærer at menigheten, ved sin ledelse, må samtale med ledere som bryter tilliten, veilede dem, og fortelle at dette vil få konsekvenser for videre tjeneste dersom tilliten ikke gjenopprettes.
3. Mennesker i tjeneste med ord og sakrament veiledes til større kunnskap om tjenestens karakter og basis. Frikirken må være tydelig i sin forståelse av hyrdetjenesten og andre tjenester, basert på Det nye testaments mangfold, bekjennelsen og Frikirkens historie.

En slik presisering og differensiering innebærer at

1. Vernet om menighetens lære og livet i Kristus er en oppgave for alle medlemmer, innenfor et fellesskap som møter hverandre med tillit og forventninger.
2. Som en ordning som kan gi tap av tillit og verv, gjelder vernet om lære og livet i Kristus primært mennesker med lederoppdrag.

En slik nyorientering legger et særlig ansvar på den/de som forkynner, underviser, veileder og har sjelesorg. På en særlig måte verner vi menighetens liv i Kristus i den forpliktelse vi legger på dem som har fått menighetens kall til å tjene med ord og sakramenter. Forpliktelsen kommer fram i liturgien til vigsling til denne tjenesten. Der presiseres at hyrdetjenesten er derfor å våke over menigheten, slik at den bygges sannheten tro i kjærlighet. Videre bekjennes troen på Det gamle og Det nye testaments skrifter som Guds ord og at dette Guds ord er den eneste regel og rettesnor for tro, lære og liv. Den som vigsles svarer ja på spørsmål som: Elsker du vår Herre Jesus? Elsker du de helliges samfunn? Vil du, så langt Gud gir deg nåde til det, arbeide for Jesu Kristi kirkes enhet, oppbyggelse og utbredelse og forkynne Guds ord rent og forvalte de hellige sakramenter i overensstemmelse med Herrens innstiftelse?

Til slutt formaner den som går inn i en hyrdetjeneste i vår kirke, til å lede i kjærlighet - å våke over menigheten i bønn, og hjelpe den til å holde fast ved Guds ord - å formane og veilede til sann omvendelse, levende tro og et hellig liv - å leve i vennlighet og mildhet mot alle mennesker, etter Jesu Kristi forbilde - å trenge stadig dypere inn i Den hellig skrift og den kristne tros sannheter. Ved den nåde og kraft som Gud vil gi deg.

Alt forslaget til ny ordning ikke har hatt behov for å si noe om, anser arbeidsgruppen som dekket av Frikirkens forfatning og reglement.

Anvendt litteratur

Den norske Evangelisk Lutherske Frikirke gjennom 75 år. Oslo: Norsk Luthersk Forlag 1952.

Den norske kirke og staten. Innstilling fra Det frivillige kirkeråds utredningskommisjon. Stavanger: Nomi 1973.

Kvalbein, Hans. *Fortolkning til Matteusevangeliet. Bind II.* Oslo: Nye Luther Forlag 1990.

Løvlie, Birger. *Vestavind. 1870-årenes debatt om kristenliv og kirkeordning under innflytelse fra Skottland.* Trondheim: Tapir 2002..

Moe, Olaf. *Kirken i aposteltiden.* Oslo: Aschehoug & Co 1951.

Oppegaard, Martin Hill. *Kirketukt ved nattverden. Kirketuksreglene i Norske Lov av 1687 og rettsutviklingen frem til 1887.* Oslo: Institutt for offentlig retts skriftserie nr. 1/1998.

Redse, Arne. *Mennesket i Guds verden. En kristen troslære.* Oslo: Lunde Forlag 2011.

Rudvin, Ola (red.). *Hans Nielsen Hauge og Haugianerne. Hovedverker av den kristne litteratur fra Kirkefedrene til Nutiden, Bind IX.* Oslo: Lutherstiftelsen 1929.

Reform av Den norske kirke. Innstilling fra Det frivillige kirkeråds reformkommisjon. Stavanger: Nomi 1969.

Skarsaune, Oskar. *Etterlyst: Bergprekenens Jesus. Har folkekirkene glemt ham?* Oslo: Luther forlag 2018.

Skjevesland, Olav. *Kirken i Det nye testamente.* Oslo: Andaktsbokselskapet 1976.